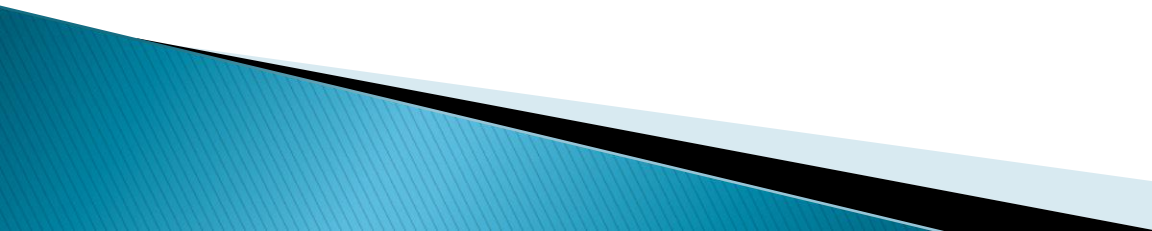
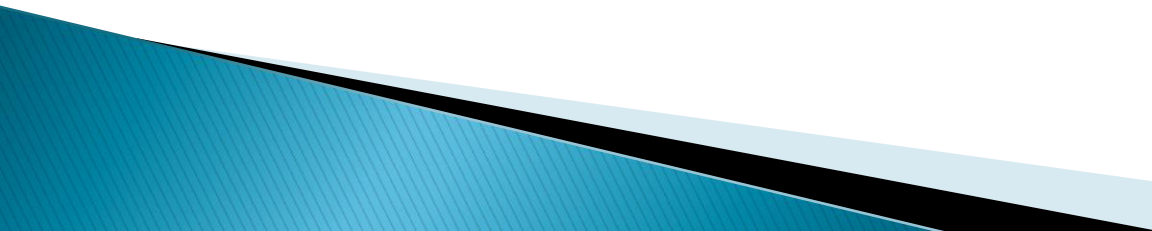

Polityka rozwojowa Unii Europejskiej

Agenda

- ▶ Istota polityki rozwojowej UE.
 - ▶ Uwarunkowania historyczne i geneza polityki rozwojowej.
 - ▶ Rola UE w pomocy rozwojowej.
 - ▶ Zarządzanie pomocą rozwojową w UE.
 - ▶ Główni biorcy pomocy rozwojowej UE.
 - ▶ Cele i programy pomocy rozwojowej UE.
 - ▶ Ewolucja pomocy rozwojowej UE.
-

Ważność problematyki współpracy rozwojowej UE

- Z racji wielkości udzielanej pomocy rozwojowej.
 - Ze względu na rolę UE jako międzynarodowej platformy służącej do rozwiązywania globalnych problemów świata oraz koordynatora działań pomocowych wyznaczającego kierunki współpracy na rzecz rozwoju.
 - UE jako “soft power”.
-

Współpraca rozwojowa

- Stanowi trzon polityki zagranicznej państw rozwiniętych.
 - Jest szansą na przezwyciężenie problemów globalnych, a tym samym zapewnienie zrównoważonego i trwałego rozwoju.
-

Istota polityki rozwojowej UE

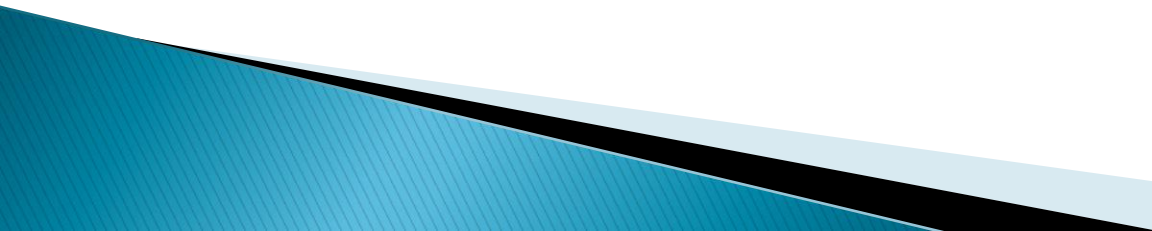
Jedna z polityk Unii Europejskiej o kompetencjach dzielonych.

Ważny obszar w stosunkach zewnętrznych Unii Europejskiej.

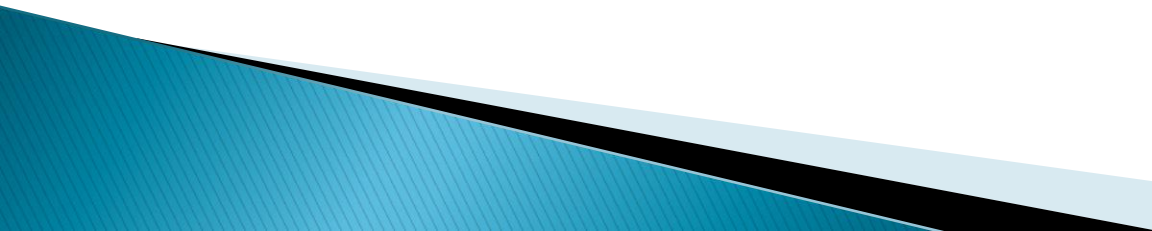
Państwa członkowskie realizują swoje własne, indywidualne programy pomocy, lecz istnieje także wspólny program pomocowy UE, zarządzany przez Komisję Europejską, przy udziale państw członkowskich.

UE jest największym dawcą pomocy rozwojowej.

Uwarunkowania historyczne

- Dysproporcje między państwami rozwiniętymi a państwami rozwijającymi się jako jedno z największych wyzwań współczesnego świata.
 - Historyczne determinanty współczesnych dysproporcji między państwami rozwiniętymi a rozwijającymi się (Podział Północ – Południe, kolonializm, koncepcja Euroafryki).
 - Współpraca rozwojowa jako sposób przezwyciężenia lub łagodzenia skutków dysproporcji rozwojowych.
 - Lata 50. XX w. – rozpoczęcie działań pomocowych przez Europę, potem EWG.
-

Traktat rzymski

- ▶ Państwa członkowskie wyraziły zgodę stowarzyszyć z EWG kraje i terytoria pozaeuropejskie.
 - ▶ Stowarzyszenie miało służyć interesom i pomyślności mieszkańców krajów i terytoriów stowarzyszonych, w sposób prowadzący je do rozwoju gospodarczego, społecznego i kulturalnego.
 - ▶ Odpowiedź na domaganie się rekompensat finansowych lub koncesji gospodarczych.
 - ▶ Pierwsza pomoc kierowana była głównie do Afryki.
-

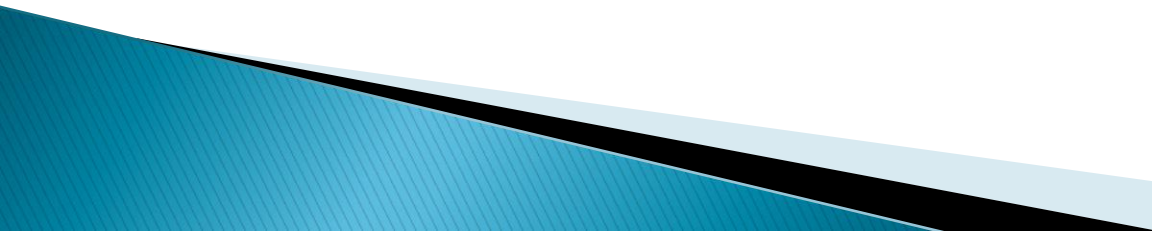
Geneza polityki rozwojowej

- ▶ Lata 60. XX w. – początek rozbudowy programów pomocy rozwojowej krajów Europy Zachodniej.
- ▶ W 1960 r. ustanowiono grupę ds. Pomocy Rozwojowej.
- ▶ W 1961 r. powstał Komitet Pomocy Rozwojowej DAC.
- ▶ W 1961 r. powstało we Francji Ministerstwo Współpracy odpowiedzialne za pomoc nowo niepodległym państwom, głównie afrykańskim.
- ▶ W 1963 r. podpisano I konwencję z Yaounde o stowarzyszeniu 18 państw afrykańskich z EWG.
- ▶ W 1969 r. podpisano II konwencję z Yaounde.

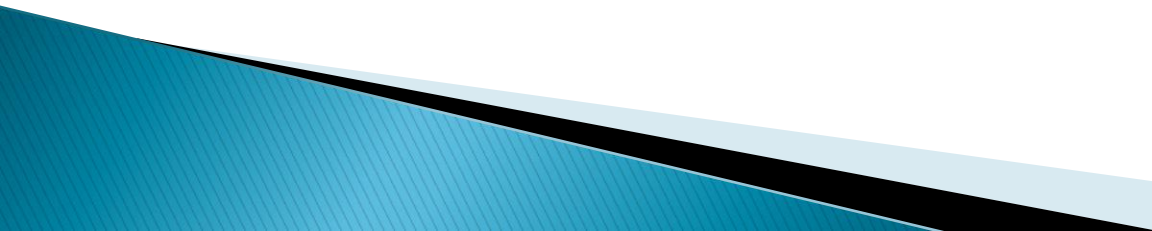
Geneza polityki rozwojowej

- ▶ W 1975 r. podpisano I konwencję z Lome. Dzięki temu wprowadzono zasadę braku wzajemności w stosunkach handlowych EWG– AKP i jednostronnych preferencji taryfowych Wspólnoty, które nie musiały prowadzić do ustępstw partnerów.
- ▶ W 1979 r. podpisano II konwencję z Lome, przewidziano zwiększenie pomocy rozwojowej dla krajów AKP.
- ▶ W 1985 r. podpisano III konwencję z Lome. Dotyczyła ona rozszerzenia współpracy UE – AKP na kwestie współpracy kulturalnej, regionalnej, bezpieczeństwa żywnościowego oraz pomocy dla uchodźców.
- ▶ W 1989 r. wobec przemian zachodzących w Europie Środkowej Unia Europejska uruchomiła szereg programów pomocowych dla tej części kontynentu (PHARE, TACIS, ISPA).

Geneza polityki rozwojowej

- ▶ W 1991 r. podpisano Traktat z Maastricht. Nadało to polityce rozwojowej podstawy prawne i uregulowało relacje między kompetencjami UE i państw członkowskich. Od tej pory UE i państwa członkowskie zaczęły konsultować się wzajemnie w sprawach dotyczących ich programów pomocowych na forum organizacji międzynarodowych i podczas międzynarodowych konferencji.
 - ▶ W 2000 r. podpisano Układ o Partnerstwie UE – AKP z Kotonu.
 - ▶ W 2007 r. podpisano Traktat Lizboński. Zapisano w nim, że pomoc rozwojowa ma być w większym stopniu nakierowana na redukcję ubóstwa w krajach rozwijających się oraz, że Unia ma dysponować nowym instrumentem środków wykraczających poza tradycyjne instrumenty pomocy rozwojowej. Pomoc rozwojowa od tej pory jest udzielana zgodnie z zasadami i celami działań zewnętrznych Unii Europejskiej.
-

Rola Unii Europejskiej w pomocy rozwojowej

- ▶ Źródłem nowych perspektyw współpracy na rzecz rozwoju jest globalizacja i będąca jej wynikiem instytucjonalizacja współpracy rozwojowej.
 - ▶ UE jest platformą godzenia interesów wielonarodowych i koordynatorem działań na rzecz rozwiązywania problemów globalnych, w tym dysproporcji rozwojowych.
 - ▶ Trzonem polityki zewnętrznej UE jest współpraca rozwojowa UE.
 - ▶ UE i jej państwa członkowskie jest największym światowym donatorem oficjalnej pomocy rozwojowej (ODA).
-

Zarządzanie polityką rozwojową na poziomie UE

- ▶ Parlament Europejski (jego Komisja Rozwoju) i Rada UE (i jej grupy robocze) – ustanawia ramy działania i nadzoruje politykę rozwojową.
- ▶ Komisja Europejska – wdraża wspólny, unijny program pomocowy.
- ▶ Dyrekcja Generalna ds. Współpracy Rozwojowej – DG Devco (wcześniej jej kompetencje dzielone były między DG ds. Rozwoju oraz DG EuropeAid).
- ▶ Wysoki przedstawiciel Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa stoi na czele Europejskiej Służby Działań Zewnętrznych.

Główni odbiorcy pomocy rozwojowej UE

- ▶ Byłe kolonie w regionach Afryki, Karaibów i Pacyfiku (AKP) (na mocy traktatu rzymskiego z 1957 r.).
- ▶ Obecnie UE współpracuje z ok. 160 krajami na całym świecie. W szczególności są to: państwa AKP, państwa ubiegające się o członkostwo w UE, państwa wschodniego i południowego sąsiedztwa UE, państwa z Azji i Ameryki Łacińskiej.

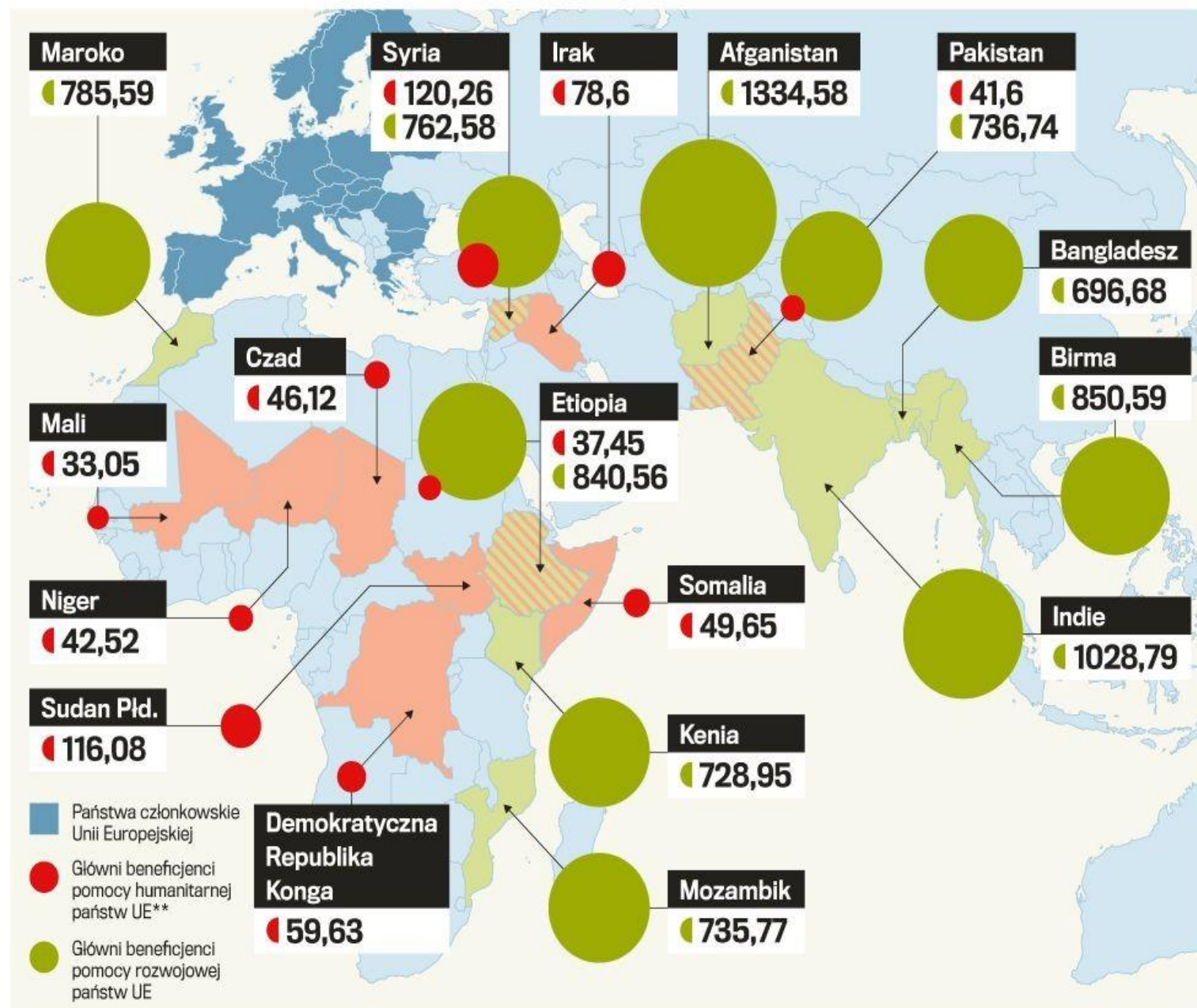
GŁÓWNI DONATORZY W UE

KWOTY NA POMOC ROZWOJOWĄ W MLN EURO*

GŁÓWNI BENEFICJENCI OFICJALNEJ POMOCY PRZEKAZYWANEJ PRZEZ PAŃSTWA UE

DANE W MLN DOL.

PRZELICZENIE ŚRODKÓW

DANE W MLN DOL.

Cele polityki rozwojowej

- ▶ Eliminowanie ubóstwa.
 - ▶ Wspieranie zrównoważonego rozwoju.
 - ▶ Obrona praw człowieka i demokracji.
 - ▶ Wspieranie równości płci.
 - ▶ Rozwiązywanie problemów dotyczących ochrony środowiska i klimatu.
-

Programy geograficzne pomocy rozwojowej UE

- ▶ Programy geograficzne obejmują współpracę w różnych obszarach z krajami i regionami partnerskimi określonymi na podstawie kryterium geograficznego.
- ▶ Należą do nich kraje Ameryki Łacińskiej, Azji, Azji Środkowej i Bliskiego Wschodu oraz Republiki Południowej Afryki.
- ▶ Do obszarów współpracy należą m.in. edukacja, zwiększenie dostępu do świadczeń zdrowotnych, wspieranie aktywnego społeczeństwa obywatelskiego czy wzmocnienie ram instytucjonalnych w celu wspierania zakładania i działania małych i średnich przedsiębiorstw, które tworzą nowe miejsca pracy.

Programy tematyczne pomocy rozwojowej UE

- ▶ Programy tematyczne mają charakter uzupełniający w stosunku do programów geograficznych.
- ▶ Obejmują określony obszar leżący w sferze zainteresowań regionów lub grupy krajów partnerskich niezależnie od czynników geograficznych.
- ▶ Najważniejsze wśród nich są: walka z najbardziej zakaźnymi chorobami (przeciwdziałania HIV/AIDS, malarii i gruźlicy), propagowanie równości płci oraz praw kobiet, zwalczanie wszelkich form pracy dzieci, handlu dziećmi i przemocy wobec dzieci czy ustanowienie ram długoterminowej ochrony zasobów wodnych i propagowanie zrównoważonego wykorzystania wody.

Koncepcja 4C

Traktat z Maastricht oraz Traktat Amsterdamski określiły 4 wymiary efektywności tzw. „4 C”. Wszystkie inicjatywy mające przyczynić się do zwiększenia skuteczności pomocy rozwojowej UE odnoszą się do czterech kluczowych wymiarów:

- ▶ koordynacja (coordination),
 - ▶ komplementarność (complementarity),
 - ▶ spójność (coherence),
 - ▶ konsystencja (consistency).
-

Koncepcja 4C

- ▶ Koordynacja dotyczy relacji między pomocą rozwojową UE i państwami członkowskimi. Ma na celu przede wszystkim ograniczenie ryzyka wzajemnego dublowania. Wymaga właściwego przepływu informacji zarówno na poziomie stolic, jak i między ambasadami w krajach partnerskich.
- ▶ Komplementarność – podstawą jest skuteczna wymiana informacji w celu zwiększenia aktywności tam, gdzie efekt może być największy.
- ▶ Spójność odnosi się do współdziałania między polityką rozwojową i państwami członkowskimi, a innymi dziedzinami ich aktywności, które mogą mieć wpływ na kraje rozwijające się.
- ▶ Konsystencja – określenie relacji między polityką rozwojową, a wspólną polityką zagraniczną i bezpieczeństwa.

Europejski Konsensus ws. Rozwoju

- ▶ Został przyjęty w 2005 r. wspólnie przez Radę Unii Europejskiej, Komisję Europejską oraz Parlament Europejski.
 - ▶ Zakłada całościowe podejście do polityki rozwojowej i zawiera główne wytyczne działań UE oraz państw członkowskich w tym zakresie.
 - ▶ Podkreśla znaczenie spójności przedsięwzięć na rzecz rozwoju.
 - ▶ Strategie rozwojowe przygotowywane i implementowane we współpracy z krajami rozwijającymi się.
-

Deklaracja paryska

- ▶ Deklaracja w sprawie efektywności pomocy rozwojowej w perspektywie do 2015 r.
- ▶ Porozumienie między 35 krajami–dawcami pomocy, 26 instytucjami wielostronnymi, 56 biorcami pomocy i 14 obserwatorami społeczeństwa obywatelskiego, a wśród nich państwami członkowskimi UE i Komisją Europejską.
- ▶ W deklaracji zostało określonych 5 podstawowych zobowiązań stron porozumienia w celu poprawy efektywności pomocy rozwojowej.

Zasady efektywności pomocy rozwojowej

- ▶ **Własność**, według której państwa – beneficjenci przejmują na siebie odpowiedzialność w planowaniu i koordynację polityki rozwojowej, donatorzy natomiast zobowiązani są do respektowania założeń oraz udzielania wsparcia w zakresie administracji.
- ▶ **Dostosowanie**, w myśl której dawcy pomocy zobligowani są do dopasowania inwestycji pomocowych do procedur oraz strategii państw rozwijających się, zamiast narzucania im priorytetów ustalonych odgórnie przez donatora – w ten sposób państwa korzystające ze wsparcia nabywają zdolność do samodzielnego implementowania i planowania działań rozwojowych.
- ▶ **Wzajemna odpowiedzialność**, w ramach której strony zaangażowane w pomoc rozwojową przyjmują wzajemną odpowiedzialność względem siebie oraz obywateli, których reprezentują. Wiarygodność wyrażana jest transparentą działań, sprawiedliwym rozliczaniem się z ich przeprowadzenia oraz redukcją asymetrii między biorcami a dawcami pomocy, którzy z reguły pozycjonowani są jako bardziej wiarygodni i rzetelni partnerzy.
- ▶ **Harmonizacja**, której celem pozostaje redukcja formalności i kosztów transakcyjnych ponoszonych przez beneficjentów, jak również wzajemna współpraca między donatorami celem wdrażania spójnych i uzupełniających się programów pomocowych.
- ▶ **Zarządzanie na rzecz rezultatów**, którego istotę stanowi konieczność ciągłej ewaluacji rezultatów, a także poszerzanie kompetencji organów statystycznych w zakresie monitorowania efektów pomocy. Zarówno donatorzy jak i beneficjenci zobowiązani są do prowadzenia działań maksymalnie skoncentrowanych na osiągnięciu zamierzonych rezultatów.

Spójność polityki na rzecz rozwoju

- ▶ W 2009 r. – podzielenie strategii rozwoju na 5 obszarów:
 - 1) handel i finanse
 - 2) przeciwdziałanie zmianie klimatu
 - 3) zapewnienie światowego bezpieczeństwa żywnościowego
 - 4) wykorzystywanie migracji z korzyścią dla rozwoju
 - 5) wzmacnianie powiązań i synergii między bezpieczeństwem a rozwojem w ramach planu budowania pokoju na świecie

Współczesna podstawa prawna polityki rozwojowej UE

- Art. 21 ust. 1 Traktatu o Unii Europejskiej (TUE): ogólne prawa i obowiązki oraz zasady przewodnie w zakresie współpracy UE na rzecz rozwoju.
- Art. 4 ust. 4 i art. 208–211 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE).
- Art. 312–316 TFUE: sprawy budżetowe.
- Umowa z Kotonu z grupą państw AKP i różne dwustronne układy o stowarzyszeniu (na podstawie art. 217 TFUE): szczegółowe umowy o współpracy.

Ogólne prawa i obowiązki oraz zasady przewodnie w zakresie współpracy UE na rzecz rozwoju

Art. 21 ust. 1 Traktatu o Unii Europejskiej (TUE)

Działania Unii na arenie międzynarodowej oparte są na zasadach, które leżą u podstaw jej utworzenia, rozwoju i rozszerzenia oraz które zamierza wspierać na świecie:

- demokracji,
- państwa prawnego,
- powszechności,
- niepodzielności praw człowieka,
- podstawowych wolności,
- poszanowania godności ludzkiej,
- zasad równości,
- solidarności i poszanowania zasad Karty Narodów Zjednoczonych oraz prawa międzynarodowego.

Unia a państwa członkowskie – Art. 4 ust. 4 TFUE

W dziedzinach współpracy na rzecz rozwoju i pomocy humanitarnej Unia ma kompetencje do prowadzenia działań i wspólnej polityki, jednakże wykonywanie tych kompetencji nie może doprowadzić do uniemożliwienia państwom członkowskim wykonywania ich kompetencji.

Nowy Konsensus Europejski ws. Rozwoju

- ▶ Został podpisany dnia 7 czerwca 2017 r.
 - ▶ Jest wspólnym postanowieniem 3 instytucji (Parlamentu, Rady i Komisji).
 - ▶ Wytycza kompleksowe wspólne ramy europejskiej współpracy na rzecz rozwoju.
 - ▶ Jego głównym celem jest likwidacja ubóstwa – przez promocję dobrych rządów, rozwój ludzki i gospodarczy oraz rozwiązywanie ogólnościatowych problemów, takich jak głód czy kurczenie się światowych zasobów naturalnych.
-

Nowy Konsensus Europejski ws. Rozwoju

- ▶ Kładzie nacisk na przekrojowe elementy polityki rozwojowej, takie jak równość płci, młodzież, inwestycje i handel, zrównoważona energetyka i działania klimatyczne, dobre rządy, demokracja, praworządność i prawa człowieka, migracja i mobilność.
- ▶ Po raz pierwszy ma on zastosowanie w całości do wszystkich instytucji Unii Europejskiej i wszystkich państw członkowskich, które chcą ze sobą współpracować.
- ▶ Reakcja Unii na dzisiejsze wyzwania o charakterze demograficznym, gospodarczym, społecznym i ekologicznym.
- ▶ Dostosowanie działań zewnętrznych UE i odpowiedź na Agendę na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030.

CELE
ZRÓWNOWAŻONEGO
ROZWOJU

Poziom ODA UE w 2017 r.

- ▶ Unia Europejska i jej państwa członkowskie utrzymały w 2017 r. pozycję **największego darczyńcy na świecie**
- ▶ wartość: **75,7 mld euro.**
- ▶ **Najwyższy poziom w historii.**
- ▶ Dania, Luksemburg, Szwecja i Wielka Brytania – **0,7%** lub więcej DNB.
- ▶ Polska – **2,57 mld euro (0,17% DNB).**

Dziękuję za uwagę

